

Καλησπέρα και από εμένα,

Είμαι ο Ανέστης Τελίδης, οικονομολόγος λογιστής.

Ένας άνθρωπος που ασχολήθηκε με την τοπική αυτοδιοίκηση από νωρίς.

Ήμουν 22 ετών, φοιτητής, όταν εκλέχθηκα πρώτη φορά δημοτικός σύμβουλος με τον Γιάννη Μπουτάρη.

Έχω την χαρά να βρίσκομαι εδώ μετά την ευγενική πρόσκληση του Στέφανου για να πω δυο λόγια για την συμμετοχική δημοκρατία σε τοπικό επίπεδο.

Πριν ξεκινήσω όμως θέλω να αναφερθώ στο πόσο σημαντική είναι η σημερινή διοργάνωση και να συγχαρώ τον Στέφανο Παραστατίδη και τους ανθρώπους του γραφείου του Ιδρύματος Friedrich Ebert στην Ελλάδα. Όχι ως φιλοφρόνηση. Είναι πολύ σπουδαίο ξέρετε σε μια εποχή που προσπαθούνε όλοι να μας πείσουνε ότι δεν υπάρχει τίποτα, ο δημόσιος διάλογος είναι ανούσιος, η συμμετοχή στα κοινά δεν αξίζει και η ίδια ότι η πολιτική έχει πεθάνει να υπάρχουν πρωτοβουλίες όπως η σημερινή που μας δίνουν την ευκαιρία να συναντιόμαστε και να συζητάμε πολιτικά.

Η Δημοκρατία στην πράξη, λοιπόν.

Πρέπει να γίνει συνείδηση όλων ότι η δημοκρατία δεν είναι ένα άθλημα το οποίο απλά παρακολουθούμε, όπως εδώ στην εικόνα τα πουλάκια που κάθονται και αγναντεύουν. Απαιτεί την ενεργή συμμετοχή όλων και το πεδίο της τοπικής

αυτοδιοίκησης, σε επίπεδο της πόλης, σε επίπεδο γειτονιάς, προσφέρεται ιδιαίτερα για αυτό.

Η αυτοπρόσωπη συμμετοχή δεν πρέπει να περιορίζεται στην διαδικασία λήψης αποφάσεων. Πρέπει να περιλαμβάνει την ίδια δυνατότητα πρόσβασης στα δημόσια αξιώματα. Πρέπει να έχει ενεργητική συμμετοχή.

Η αυτοπρόσωπη συμμετοχή δεν πρέπει να περιορίζεται στην διαδικασία λήψης αποφάσεων. Πρέπει να περιλαμβάνει την ίδια δυνατότητα πρόσβασης στα δημόσια αξιώματα. Πρέπει να έχει ενεργητική συμμετοχή.

Ποιες είναι κύριες πρωτοβουλίες, τα τελευταία χρόνια, για την ενίσχυση της συμμετοχής ομάδων πολιτών και που βρισκόμαστε σήμερα;

Θα αναφερθώ αρχικά στους νέους.

Στο εκλογικό μας σύστημα υπήρξαν δύο σημαντικές προβλέψεις για αυτούς.

Πρώτον, με τον Καλλικράτη, τον νόμο 3852 του 2010, άλλαξε το όριο εκλογής στην τοπική αυτοδιοίκηση από 21 έτη που ήταν στα 18. Παρέμεινε 21 έτη μόνο για τον Δημάρχο και τον Περιφερειάρχη.

Ενώ με τον νόμο 4406 του 2016 δόθηκε το δικαίωμα ψήφου στα δεκαεπτάχρονα παιδιά, τα οποία προσήλθαν στις αυτοδιοικητικές κάλπες για πρώτη φορά το 2019.

Σε σχέση με τα δύο φύλα. Ήδη από τον Καλλικράτη και ενισχυμένα με τον Κλεισθένη, (4555) το 2018, εφαρμόζεται υποχρεωτική ποσόστωση φύλου στα ψηφοδέλτια των συνδυασμών σε ποσοστό τουλάχιστον 40%. Βέβαια εκ του αποτελέσματος βλέπουμε ότι υπάρχει υποεκπροσώπηση των γυναικών σε αιρετά όργανα. Ενδεικτικά από τους 332 Δήμους μόλις σε 22 υπάρχουν γυναίκες Δήμαρχοι.

Τέλος να πούμε ότι υπήρξαν προβλέψεις για τα άτομα με αναπηρία. Εξασφαλίστηκε ότι σε περίπτωση εκλογής και ανάληψης θέσεων ευθύνης έχουν επιπλέον οικονομική στήριξη, σε σχέση με τους συναδέλφους τους. Ενώ, για τη διευκόλυνση τυφλών αιρετών που κατέχουν θέση ευθύνης δίνεται η δυνατότητα πρόσληψης ιδιαίτερου γραμματέα - βοηθού για όσο διάστημα ακούν τα καθήκοντά τους.

Τα Δημοτικά Συμβούλια Νέων

Με αυτά η δημοτική αρχή δεν διευρύνει, απλά, τα δίκτυα επικοινωνίας της με τη νεότερη γενιά. Δίνεται διαθέσιμος χώρος και εργαλεία σε αυτούς που αναγνωρίζονται ως «παράγοντες αλλαγής», για τη διαμόρφωση των τοπικών πολιτικών και την εξέλιξη των πόλεων.

Στο νέο κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης, προβλέπεται η υποχρέωση των Δήμων με πληθυσμό άνω των 2.000 κατοίκων να συγκροτήσουν «Συμβούλια Νέων», δίνοντας στους νέους ηλικίας 17 έως 28 ετών ενεργό ρόλο στη λήψη αποφάσεων σε τοπικό επίπεδο.

Η δημοτική διαβούλευση

Προβλέφθηκε σε αρκετά όργανα όπως στην Οικονομική Επιτροπή και την Ποιότητας Ζωής, σήμερα Δημοτική Επιτροπή, ενώ το 2010 συστάθηκε η Επιτροπή Διαβούλευσης με υποχρεωτική συμμετοχή πολιτών και εκπροσώπων

φορέων. Η τελευταία δεν υποστηρίχθηκε στην πράξη, απαξιώθηκε και καταργήθηκε ως επιτροπή το 2023.

Καλή πρακτική σε αυτή την περίπτωση ο Δήμος Νεάπολης Συκεών όπου οι πολίτες μπορούσαν μέσω εφαρμογής διαδικτύου να συμμετέχουν, όχι απλά να παρακολουθούν, με αποτέλεσμα να υπάρξει και συνεδρίαση με 9.484 συμμετοχές.

Πάντως είναι οδυνηρό όταν , σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, το 88,7% των νοικοκυριών της χώρας είχαν πρόσβαση το 2025 στο διαδίκτυο και 89,2% του πληθυσμού ηλικίας 16- 74 ετών έκανε χρήση του διαδικτύου να μην αξιοποιούνται ακόμη και σήμερα οι νέες τεχνολογίες για την ενίσχυση της δημόσιας διαβούλευσης αλλά αντιθέτως να μειώνονται οι θεσμικές λειτουργίες.

Ο Συμμετοχικός Δημοτικός Προϋπολογισμός

Τέτοιο πράγμα δεν έχουμε καθόλου θεσμοθετημένο. Δεν πρέπει να συγκριθεί με άλλους, εξίσου αναγκαίους, θεσμούς τοπικής διαβούλευσης. Υπάρχει μεγάλη ευρωπαϊκή εμπειρία που αναδεικνύει τον πολιτική, κοινωνικό και οικονομικό αντίκτυπο ενός τέτοιου εγχειρήματος. Το κύριο, κατά την άποψη μου, όφελος για τις ίδιες τις δημοτικές διοικήσεις είναι ότι μέσα από την διαδικασία κατάρτισης εξασφαλίζεται μια συνεχής και γνήσια ανατροφοδότηση για τις πραγματικές συνθήκες που επικρατούν.

Τελευταία αφήνω τα δημοψηφίσματα

Η θεσμοθέτηση του τοπικού δημοψηφίσματος έγινε από το 2006.

Η διεξαγωγή του όμως προέβλεπε την έκδοση προεδρικού διατάγματος, συνεπώς βούληση της κεντρικής κυβέρνησης, που δεν εκδόθηκε ποτέ.

Το 2018 έγινε η θεσμοθέτηση δημοτικού και περιφερειακού δημοψηφίσματος είτε μετά από απόφαση των 2/3 των μελών του δημοτικού ή περιφερειακού συμβουλίου είτε μετά από αίτηση του 10% του συνόλου των εγγεγραμμένων εκλογέων.

Οι νομοθετικές ρυθμίσεις που προωθεί η Κυβέρνηση για τον Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρόκειται να καταργήσουν τη δυνατότητα λαϊκής πρωτοβουλίας για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος και υποβιβάζει το αποτέλεσμα του ως «απλή γνώμη στο οικείο συμβούλιο».

Θα προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε τα δημοψηφίσματα μέσα από μια σπουδαία εμπειρία της πόλης

Δημοψήφισμα για το νερό

Ερώτημα ήταν αν συμφωνούν με την ιδιωτικοποίηση ή όχι της ΕΥΑΘ, με προφανή στόχο να παραμείνει δημόσιο αγαθό, ποιοτικό και οικονομικά προσιτό.

11 Δήμοι έλαβαν τις σχετικές αποφάσεις για την διεξαγωγή αλλά το Υπουργείο Εσωτερικών δεν εξέδωσε ποτέ προεδρικό διάταγμα.

Πραγματοποιήθηκε το 2014 παράλληλα με την ανάδειξη δημοτικών και περιφερειακών αρχών, σε κάλπες έξω από τα

εκλογικά κέντρα, με τον συντονισμό της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Κεντρικής Μακεδονίας.

Ψήφισαν 218,002 πολίτες από τις 400.000 που προσήλθαν στις κάλπες. Εκ των οποίων 213.508 τάχθηκαν κατά της ιδιωτικοποίησης.

Θέλω να επικεντρώσουμε στο γεγονός ότι η πρωτοβουλία ξεκίνησε αποκλειστικά από ενώσεις πολιτών, προσωπικότητες και συνδικάτα ενώ στην συνέχεια αγκαλιάστηκε από την αυτοδιοίκηση.

Είναι μια κορυφαία καλή πρακτική γιατί περισσότεροι από δυο χιλιάδες εθελοντές συμμετείχαν όχι μόνο την ημέρα τις διαδικασίας αλλά και σε ένα τεράστιο πλήθος δράσεων σε όλο το πολεοδομικό συγκρότημα.

Έχουμε μια συνεχιζόμενη μορφή ενεργής συμμετοχής των πολιτών στα θέματα που τους αφορούν

Παράλληλα αναπτύχθηκε και μια κουλτούρα στην Διοίκηση της Πόλης απέναντι στο νερό. Χαρακτηριστικά το 2018 να εντάσσεται ο Δήμος μας στο Δίκτυο Blue Communities ενώ και σήμερα να βλέπουμε μια μεγάλη προσπάθεια, σε συνεργασία με την ΕΥΑΘ, για τοποθέτηση δημόσιων βρυσών και την αναβίωση 4 οθωμανικών κρηνών όπου τρέχει πάλι πόσιμο νερό.

Αλλά από εκείνη την διαδικασία η Θεσσαλονίκη απέκτησε και κουλτούρα διεκδίκησης μέσα από την δημόσια διαβούλευση.

Σήμερα έχουμε το δημοψήφισμα για την ΔΕΘ

Που πέρα από την προσωπική άποψη που έχει ο καθένας επί του θέματος έχουμε πάλι μια προσπάθεια ενός πλήθους συλλογικοτήτων και προσώπων που διεκδικούν με δράσεις δημόσιας διαβούλευσης την διενέργεια δημοψηφίσματος με θέμα την δημιουργία ή όχι ενός Μητροπολιτικού Πάρκου.

Είναι η πρώτη φορά που εγχείρημα διεκδικεί την ενεργοποίηση των προβλέψεων για διεξαγωγή δημοψηφίσματος μέσω της συγκέντρωσης του 10% των δημοτών μιας πόλης.

Κάτι που από μόνο του είναι σημαντικό.

Τελικά όμως την θέλει την συμμετοχή η τοπική διοίκηση, είτε αιρετή είτε η υπηρεσιακή ιεραρχία;
--

Είναι σαφές ότι δεν είναι όλοι πεπεισμένοι στις διοικήσεις των πόλεων για την προστιθέμενη αξία της συμμετοχής των πολιτών στη διακυβέρνηση. Οι δικαιολογίες πολλές.

Η συμμετοχή των πολιτών επιβραδύνει κάθε διαδικασία ή έργο.

Η συμμετοχή των πολιτών είναι άχρηστη επειδή δεν είναι ειδικοί.

Όλα τα παραπάνω θεραπεύονται μόνο από την μαζική συμμετοχή.

Παρόλα αυτά η συμμετοχή των πολιτών

Μέχρι σήμερα δεν είναι μεγάλη. Αμφισβητούν την ειλικρινή διάθεση των διοικήσεων των πόλεων για ουσιαστικό διάλογο. Πρέπει το πλήθος να γίνει πιο αντιπροσωπευτικό.

Υπάρχει ένα κλίμα αποστροφής για τα δημόσια πράγματα κάτι που πρέπει να μας αναγκάζει να σκεφτούμε με όσο γίνεται μεγαλύτερη ειλικρίνεια και ευθύτητα ποια είναι η σχέση του πολίτη με την κοινωνία σήμερα.

Ένας αυξανόμενος αριθμός ανθρώπων πιστεύει ότι δεν εισακούγονται ούτε λαμβάνονται υπόψη από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής\

Απαιτούνται πράξεις για την ενίσχυση της συμμετοχής

Ισχυρή πολιτική στήριξη.

Πρωώθηση επικοινωνιακά των πρωτοβουλιών συμμετοχής, αναδεικνύοντας τους πολίτες ως συνδιαχειριστές των δημόσιων υποθέσεων

Εξασφάλιση συστηματικής τεχνικής και επιχειρησιακής υποστήριξης.

Αναθεώρηση των μέσων & πεδίων συμμετοχής λαμβάνοντας υπόψη την κοινωνική αποδοχή άλλων θεσμοθετημένων διαδικασιών και οργάνων.

Τα οφέλη της συμμετοχικής δημοκρατίας για την τοπική κοινωνία

Ενισχύεται η εμπιστοσύνη μεταξύ πολιτών και διοίκησης

Η συμμετοχή απομακρύνει τον πολίτη την κοινωνική απομόνωση που παρακολουθεί ως θεατής σε «πολίτη πολιτικό» που καθορίζει τις εξελίξεις. Διαμορφώνει το αύριο.

Όταν αρχίζει να συμμετέχει ο πολίτης συνειδητοποιεί ότι υπάρχουν πολλά πράγματα τα οποία δεν του αρέσουν και θέλει να αλλάξουν. Και συμβάλλει σε αυτό.

Η συμμετοχική δημοκρατία τελικά επιφέρει τον πολιτειακό εγγραματισμό του.

Σας ευχαριστώ!